

ΤΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

ΜΕΙΖΩΝ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του, στις 10 Ιανουαρίου 2018, με την ακόλουθη σύνθεση : Ανδρονίκη Θεοτοκάτου, Πρόεδρος, Σωτηρία Ντούνη, Μαρία Βλαχάκη και Γεωργία Μαραγκού, Αντιπρόεδροι, Βασιλική Ανδρεοπούλου, Κωνσταντίνα Ζώη, Δέσποινα Καββαδία - Κωνσταντάρα, Γεωργία Τζομάκα, Θεολογία Γναρδέλλη, Αγγελική Πανουτσακοπούλου, Δημήτριος Τσακανίκας, Βασιλική Προβίδη, Ασημίνα Σακελλαρίου, Ευαγγελία Σεραφή και Ειρήνη Κατσικέρη (εισηγήτρια), Σύμβουλοι. Επίσης μετείχαν οι Σύμβουλοι Ευφροσύνη Παπαθεοδώρου, Κωνσταντίνος Παραθύρας, Αργυρώ Μαυρομμάτη, Κωνσταντίνος Κρέπης και Γεωργία Παπαναγοπούλου, ως αναπληρωματικά μέλη. Γραμματέας η Ελένη Αυγουστόγλου.

Γενικός Επίτροπος Επικρατείας : Αντώνιος Νικητάκης, Επίτροπος Επικρατείας, κωλυομένης της Γενικής Επιτροπής της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, Χρυσούλας Καραμαδούκη.

Για να δικάσει την από 3 Νοεμβρίου 2014 (Α.Β.Δ. .../2014) αίτηση αναίρεσης καθώς και το από 10 Απριλίου 2017 (Α.Β.Δ. .../2017) δικόγραφο «προσθέτων λόγων» των:

α) .... χήρας .... , κατοίκου .... , (οδός .....), β) ..... του .... , κατοίκου ..... , (.....), γ) .... Του ..... , κατοίκου .... (.....) και δ) ..... του ..... , κατοίκου .... (.....), οι οποίοι παραστάθηκαν άπαντες δια δηλώσεως του άρθρου 133 παρ. 2 του Κ.Δ.Δικ. της πληρεξούσιας δικηγόρου τους Μαρίας Σπανουδάκη (Α.Μ/ΔΣΑ 19733).

Κ α τ ά του Ελληνικού Δημοσίου, το οποίο εκπροσωπεί ο Υπουργός Οικονομικών, ο οποίος παραστάθηκε δια του Νικολάου Καραγιώργη, Νομικού Συμβούλου του Κράτους. Και

του Δήμου ..., όπως εκπροσωπείται νόμιμα, ο οποίος παραστάθηκε δια δηλώσεως του άρθρου 133 παρ. 2 του Κ.Δ.Δικ. της πληρεξούσιας δικηγόρου του Πελαγίας Ζαχαριουδάκη (Α.Μ/ΔΣΗ 698).

Με την ένδικη αίτηση και το προμνησθέν δικόγραφο «προσθέτων λόγων» επιδιώκεται η αναίρεση της 2264/2014 απόφασης του VII Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Κατά τη συζήτηση που ακολούθησε το Δικαστήριο άκουσε:

Το Νομικό Σύμβουλο του Κράτους για το αναιρεσίβλητο Ελληνικό Δημόσιο, ο οποίος ζήτησε την απόρριψη της αίτησης αναίρεσης. Και

Τον Επίτροπο Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, ο οποίος πρότεινε την απόρριψη αυτής.

Η πληρεξούσια δικηγόρος των αναιρεσειόντων και η πληρεξούσια δικηγόρος του αναιρεσίβλητου Δήμου, με τις από 8.1.2018 και 3.1.2018 δηλώσεις τους κατά το άρθρο 133 παρ. 2 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, ζήτησαν να συζητηθεί η υπόθεση χωρίς την παρουσία τους.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το Δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη, με παρόντα τα τακτικά μέλη που έλαβαν μέρος στη συζήτηση της υπόθεσης, εκτός από την Αντιπρόεδρο Σωτηρία Ντούνη και τις Συμβούλους Θεολογία Γναρδέλλη και Αγγελική Πανουτσακοπούλου, που είχαν κώλυμα (άρθρα 11 παρ. 2 του Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο, που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 4129/2013 και 78 παρ. 2 του π.δ. 1225/1981). Για τη νόμιμη

συγκρότηση της Ελάσσονος Ολομέλειας, στη διάσκεψη μετείχε επίσης η Σύμβουλος Ευφροσύνη Παπαθεοδώρου (αναπληρωματικό μέλος).

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα και

Σκέφθηκε κατά το νόμο

Αποφάσισε τα εξής :

1. Η υπό κρίση αίτηση, για την άσκηση της οποίας έχει καταβληθεί το νόμιμο παράβολο (βλ. το Διπλότυπο Είσπραξης Τύπου Α α/α .../6.11.2014 Σειράς Η ... της Δ.Ο.Υ. ...), έχει ασκηθεί νομότυπα και εμπρόθεσμα και συνεπώς πρέπει να γίνει τυπικά δεκτή και να εξετασθεί περαιτέρω. Αντιθέτως, το από 10.4.2017 δικόγραφο «προσθέτων λόγων», που κατατέθηκε στην 1^η Υπηρεσία Επιτρόπου του Ελεγκτικού Συνεδρίου στο Νομό ..., στις 12.4.2017 (αριθμ. πρωτ. ΥΕ .... /12.4.2017, Α.Β.Δ. Ελεγκτικού Συνεδρίου .../2017) πρέπει να απορριφθεί ως απαραδέκτως ασκηθέν. Τούτο διότι, οι πρόσθετοι λόγοι αναιρέσεως επιτρέπεται να υποβληθούν, στη γραμματεία του δικαστηρίου, τουλάχιστον 15 πλήρεις ημέρες προ της ορισθείσης πρώτης δικάσιμου (άρθρα 55 και 117 του π.δ/τος 1225/1981 ΦΕΚ Α' 304). Ως πρώτη δε δικάσιμος, πριν από την οποία δύναται παραδεκτώς να κατατεθεί δικόγραφο προσθέτων λόγων αναιρέσεως, νοείται αυτή που ορίζεται αρχικά με πράξη του Προέδρου και όχι εκείνη που ορίζεται μετά από αναβολή ή ματαίωση της συζήτησης. Στην προκειμένη περίπτωση, ως πρώτη δικάσιμος, με πράξη της Προέδρου του Ελεγκτικού Συνεδρίου, ορίσθηκε η 3^η Μαΐου 2017 κατά την οποία αναβλήθηκε η συζήτηση της υπόθεσης για τη δικάσιμο που αναφέρεται στην αρχή της παρούσας. Συνεπώς το εν λόγω δικόγραφο προσθέτων λόγων, που αφενός κατατέθηκε στην 1^η Υπηρεσία Επιτρόπου του Ελεγκτικού Συνεδρίου στο Νομό

... και όχι στη γραμματεία του παρόντος Δικαστηρίου, αφετέρου υποβλήθηκε εκπροθέσμως (12.4.2017), είναι απορριπτικό, ως απαράδεκτο (πρβλ. Ε.Σ. ΟΛ. 4934/2013, 191/2010). Το οικείο δικόγραφο, όμως, επέχει θέση υπομνήματος προς συμπλήρωση και διευκρίνιση των προβληθεισών με το ανααιρετήριο αιτιάσεων.

2. Με την ένδικη αίτηση και το νομοτύπως κατατεθέν, στις 8.1.2018, υπόμνημα, ζητείται η αναίρεση της 2264/2014 απόφασης του VII Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου, με την οποία απορρίφθηκε έφεση των αναιρεσειόντων κατά της ..... /18.10.2010 Πράξης του Β΄ Κλιμακίου του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Με την ανωτέρω πράξη καταλογίστηκε υπέρ του Δήμου ... (ήδη ..., άρθρο 1 του ν. 3852/2010, ΦΕΚ Α΄ 87) ο προαποβιώσας, στις 7.9.2010, δικηγόρος εν ζωή, ... , εκ κληρονομίας δικαιούχος των αιτούντων, με το ποσό των 12.408,45 ευρώ, που αντιστοιχεί σε δικηγορική αμοιβή του, εις ολόκληρον, με τα αναφερόμενα στην ως άνω Πράξη πρόσωπα, ως αχρεωστήτως λαβών. Ειδικότερα, οι αναιρεσειόντες, κατ' εκτίμηση του περιεχομένου της αιτήσεως, προβάλλουν, μεταξύ άλλων: α) ότι το δικάσαν Τμήμα εσφαλμένως έκρινε ότι τα γενόμενα πραγματικά περιστατικά ικανοποιούν το συνταγματικώς κατοχυρωμένο δικαίωμα της προηγούμενης ακρόασης (άρθρο 20 παρ. 2 του Συντάγματος) απορρίπτοντας σχετικό λόγο έφεσης, δοθέντος ότι πριν την έκδοση, στις 18.10.2010, της 615/2010 καταλογιστικής Πράξης του Β΄ Κλιμακίου του Ελεγκτικού Συνεδρίου, ουδέποτε ο δικαιούχος τους, που είχε ήδη αποβιώσει στις 7.9.2010, ή οι ίδιοι, ως εξ αδιαθέτου κληρονόμοι αυτού, κλήθηκαν να εκθέσουν τις απόψεις τους, β) παράβαση ουσιώδους τύπου της διαδικασίας, υπό την ειδικότερη αιτίαση της πλημμελούς και ανεπαρκούς

αιτιολογίας της προσβαλλόμενης απόφασης, γ) παραβίαση των αρχών της χρηστής διοίκησης, δ) εσφαλμένη ερμηνεία και πλημμελή εφαρμογή των διεπουσών την ένδικη υπόθεση ουσιαστικών διατάξεων και ε) εσφαλμένη ερμηνεία και πλημμελή εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 26 παρ. 1 του ν. 3274/2004 (ΦΕΚ Α΄ 195) και 105 του ν. 4129/2013 (ΦΕΚ Α΄ 52) "Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο" (Κ.Ν.Ελ.Συν.).

3. Κάθε άνθρωπος είναι ικανός να έχει δικαιώματα και υποχρεώσεις, έχει δηλαδή την ικανότητα δικαίου (άρθρ. 34 ΑΚ). Ικανότητα δικαίου είναι η ικανότητα του να είναι κάποιος φορέας εννόμων σχέσεων και καταστάσεων. Διαφορετική της ικανότητας αυτής είναι η δικαιοπρακτική ικανότητα (άρθρ. 127-129 ΑΚ). Το πρόσωπο αρχίζει να υπάρχει μόλις γεννηθεί ζωντανό και παύει να υπάρχει με το θάνατό του (άρθρ. 35 ΑΚ). Με τη ζωή συνδέεται το ζήτημα της αρχής και του τέλους του φυσικού προσώπου, ο ακριβής προσδιορισμός των οποίων αποτελεί αίτημα της ασφάλειας δικαίου, έτσι ώστε να είναι απόλυτα εξακριβωμένο το πότε υπήρξε κάποιος, ώστε να καταστεί φορέας δικαιωμάτων και υποχρεώσεων ιδίως κατά το κληρονομικό δίκαιο. Εξάλλου, ο καταλογισμός είναι εκτελεστή διοικητική πράξη με την οποία το αρμόδιο όργανο διαπιστώνει την ύπαρξη απαίτησης του δημοσίου ή του νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου κατά ορισμένου φυσικού ή νομικού προσώπου (βεβαίωση με ευρεία έννοια) και προσδιορίζει το ποσό αυτής προς το σκοπό της περαιτέρω βεβαίωσης και εισπράξεως από το αρμόδιο δημόσιο ταμείο (βεβαίωση με στενή έννοια), κατά τις διατάξεις του ν.δ. 356/1974 «Περί εισπράξεως των δημοσίων εσόδων» (ΦΕΚ Α΄ 90). Εκ τούτων παρέπεται ότι κατά το χρόνο εκδόσεως της καταλογιστικής πράξης και ενόψει των επερχομένων εξ αυτής

εννόμων συνεπειών, η ύπαρξη στη ζωή του καταλογιζόμενου φυσικού προσώπου αποτελεί νομική αναγκαιότητα και όρο για την εγκυρότητα αυτής, αφού δια του θανάτου εκείνος παύει να υπάρχει και λήγει η ικανότητα δικαίου. Έτσι επί εκδόσεως καταλογιστικής πράξης σε βάρος θανόντος αυτή πάσχει ακυρότητα. Το ελάττωμα της καταλογιστικής πράξης εξ αυτής της αιτίας που επάγεται το ανυπόστατο αυτής γιατί λείπει το υποκείμενο της εντεύθεν δημιουργούμενης έννομης σχέσης, ερευνά αυτεπαγγέλτως το Ελεγκτικό Συνέδριο στην κατ' έφεση δίκη ενώπιον του Τμήματος (άρθρο 49 του π.δ/τος 1225/1981) και ακολούθως ενώπιον της Ολομέλειας στο πλαίσιο της ανοιγείσας αναιρετικής δίκης. Η κατ' αναίρεση αυτεπάγγελτη έρευνα σε αυτήν την περίπτωση απορρέει από βασική αρχή του δικονομικού δικαίου, ελκομένη σε εφαρμογή στο πεδίο της εκτελεστικής διαδικασίας, που επιβάλλεται εκ της κεφαλαιώδους σημασίας πλημμέλειας της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, η οποία, παρά το νόμο, δεν κήρυξε την ακυρότητα της καταλογιστικής πράξης, παραβιάζοντας συναφώς ουσιώδη διαδικαστικό τύπο. Ειδικότερα, η ενυπάρχουσα, αναιρετικού χαρακτήρα, πλημμέλεια στην αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση του Τμήματος συνίσταται σε παράβαση κανόνα δικαίου που έχει τεθεί για την εξυπηρέτηση δημοσίου συμφέροντος, για την προστασία του οποίου αναδεικνύεται υποχρέωση αυτεπάγγελτης έρευνας της Ολομέλειας και προϋποθέτει το υποστατό της καταλογιστικής πράξης, αποτελούσας το νόμιμο τίτλο δυνάμει του οποίου ενεργείται ακολούθως η διοικητική εκτέλεση.

4. Στην υπό κρίση υπόθεση, όπως σαφώς προκύπτει από το κείμενο της πληττόμενης απόφασης (σκέψη Ι), ο δικαιοπάροχος των τότε εκκαλούντων και νυν αναιρεσειόντων, ..., αποβίωσε στις 7.9.2010. Η εκκληθείσα δε ενώπιον του

Τμήματος υπ' αριθμ. 615 καταλογιστική, σε βάρος του τελευταίου, Πράξη του Β' Κλιμακίου, εκδόθηκε κατά την 28^η Συνεδρίασή του, στις 18.10.2010. Με βάση τα ανωτέρω, και σύμφωνα με όσα προελέχθησαν, το Δικαστήριο κρίνει ότι το δικάσαν Τμήμα, παραλείποντας να ερευνήσει το υποστατό της προσβληθείσας ενώπιόν του καταλογιστικής Πράξης και να κηρύξει την ακυρότητα αυτής, δοθέντος ότι τούτη εκδόθηκε κατά ανύπαρκτου προσώπου, παραβίασε ουσιώδη διαδικαστικό τύπο (άρθρο 115 περ. β' του π.δ/τος 1225/1981) και για το λόγο αυτό που ερευνάται αυτεπαγγέλτως, καθόσον η πλημμέλεια στην αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση του Τμήματος συνίσταται σε παράβαση κανόνα δικαίου που έχει τεθεί για την εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος.

5. Κατ' ακολουθία των ανωτέρω, η ένδικη αίτηση πρέπει να γίνει δεκτή και να αναιρεθεί η προσβαλλόμενη 2264/2014 απόφαση του VII Τμήματος. Αναιρουμένης δε της προσβαλλομένης αποφάσεως για το λόγο αυτό, παρέλκει ως αλυσιτελής η εξέταση των προταθέντων λόγων αναιρέσεως. Περαιτέρω, πρέπει να διαταχθεί η απόδοση του κατατεθέντος παραβόλου στους αναιρειόντες και, κατ' εκτίμηση των περιστάσεων, να απαλλαγούν οι αναιρεσίβλητοι από τη δικαστική δαπάνη των αναιρεσειόντων.

Για τους λόγους αυτούς

Δέχεται την αίτηση.

Αναιρεί την 2264/2014 απόφαση του VII Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Διατάσσει την επιστροφή του κατατεθέντος παραβόλου. Και

Απαλλάσσει τους αναιρεσίβλητους από την καταβολή των δικαστικών εξόδων των αναιρεσειόντων.

Κρίθηκε και αποφασίστηκε στην Αθήνα, στις 3 Δεκεμβρίου 2018.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΑΝΔΡΟΝΙΚΗ ΘΕΟΤΟΚΑΤΟΥ

Η ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ
ΕΙΡΗΝΗ ΚΑΤΣΙΚΕΡΗ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΕΛΕΝΗ ΑΥΓΟΥΣΤΟΓΛΟΥ

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στις 6 Μαρτίου 2019.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΑΝΔΡΟΝΙΚΗ ΘΕΟΤΟΚΑΤΟΥ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΕΛΕΝΗ ΑΥΓΟΥΣΤΟΓΛΟΥ